

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА

ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО НАСІННЯ КВАСОЛІ ОВОЧЕВОЇ

(Методичні рекомендації)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА

ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО
НАСІННЯ КВАСОЛІ ОВОЧЕВОЇ

(Методичні рекомендації)

2024

УДК 631.17 : 635.652/654

Автори: О.Д. Вітанов, Н.В. Чефонова, Д.В. Іванін, О.В. Мельник.,
С.М. Даценко, О.О. Чаюк, О.П. Стовб'ір

Рецензенти:

Рожков А.О., доктор с.-г. наук, професор, завідувач кафедри рослинництва Біотехнологічного університету (м. Харків) МОН України;

Онищенко О.І., канд. с.-г. наук, ст.н.с., провідний н.с. лабораторії агрохімічних досліджень і якості продукції Інституту овочівництва і баштанництва НААН

*Рекомендовано до друку за рішенням
Координаційно-методичної ради
Інституту овочівництва і баштанництва НААН
(протокол № 3 від 14 листопада 2023 р.)*

Вирощування органічного насіння квасолі овочевої: методичні рекомендації. О.Д. Вітанов та ін. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 24 с.

У методичних рекомендаціях наведено відомості щодо вимог Європейського союзу до органічного насіння, описано класифікацію та поживну цінність квасолі, представлено основні хвороби та шкідники у посівах квасолі, описано технологію вирощування квасолі на насінневі цілі, наведено комплекс заходів щодо вирощування органічного насіння квасолі та економічну ефективність виробництва насіння.

Видання призначено для фахівців аграрних підприємств, виробників органічного насіння, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Вступ	4
Класифікація та поживна цінність квасолі	5
Основні хвороби та шкідники у посівах квасолі	7
Технологія вирощування квасолі на насінневі цілі	17
Економічна ефективність виробництва насіння	22
Список використаних джерел	24

ВСТУП

З 1 січня 2021 року набув чинності новий регламент Європейського союзу, який забороняє виключення для використання неорганічного насіння в органічному виробництві. Тим часом в Україні органічного сертифікованого насіння та садивного матеріалу вкрай мало. Відповідно до статті 25 Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», є виняток щодо використання неорганічного насіння та садивного матеріалу в тих випадках, якщо відповідного органічного сертифікованого немає на ринку. В Європі вимушені йти на такий крок, щоб зупинити використання виключень, тож нашим виробникам також потрібно пристосовуватись до цих умов. Органічне насінництво теж має перехідний період для здобуття статусу саме органічного виробника. Для початку мають бути виконані всі базові вимоги українського законодавства, і тільки після того може бути виконаний другий етап щодо органічного насінництва. Наразі в Україні відсутні виробники насіння овочевих рослин для органічних господарств, що пов'язано, перш за все, з відсутністю науково-методичних рекомендацій щодо його вирощування. Згідно до закону, органічним вважається насіння і садивний матеріал, розмножені відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, а саме використання для сівби органічного насіння та використання для посадки органічного садивного матеріалу, крім випадків, встановлених цим Законом. За винятком цього законодавства, існують детальні «Правила виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження», затверджені рішенням Уряду від 31 серпня 2016 р. № 587, за якими:

- для виробництва органічної продукції використовується насіння і садивний матеріал, отримані методом органічного виробництва, а саме материнські та батьківські форми рослин, вирощені протягом одного покоління, і багаторічні культури, вирощені протягом двох вегетаційних періодів;
- насіння і садивний матеріал для виробництва органічної продукції повинні бути стійкими до хвороб та шкідників.

Насіння і садивний матеріал, отримані під час перехідного періоду і під час традиційного (неорганічного) виробництва, можуть використовуватися згідно із законодавством – тобто те, що сертифіковане в Україні (під час імпорту не пересертифіковується). При цьому, перехідний період, тобто період переходу від виробництва традиційної (неорганічної) продукції до виробництва органічної продукції (сировини), є обмеженим згідно цього ж Закону.

В Україні посіви квасолі становлять 30–40 тис. га і, в основному, зосереджені на присадибних ділянках дрібнотоварного сектору та у фермерських господарствах.

Введення в Україні сертифікації органічного насіння за схемами ОЕСР надасть змогу інтеграції до європейської маркетингової сітки насіння, що зменшить перешкоди для його руху на міждержавний ринок, оскільки сертифікат на насіння ОЕСР визнають 57 країн світу. Вступ до ОЕСР підвищить авторитет країни на шляху до інтеграції в Європу й підвищить рівень сільськогосподарського виробника органічного насіння до рівня умов для його маркетингу в європейських країнах.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПОЖИВНА ЦІННІСТЬ КВАСОЛІ

Квасоля (*Phaseolus L.*) – рід однорічних і багаторічних трав'янистих рослин родини Бобові (*Fabaceae*). У світовій флорі рід налічує близько 240 видів, з яких 20 – культивуються, інші – дикорослі, поширені головним чином у тропічних державах. В Україні в польовій культурі поширена квасоля звичайна (*Phaseolus vulgaris L.*). За будовою бобів квасолі поділяють на три групи: луцильну – з твердим пергаментним шаром клітин на внутрішньому боці стулок, напівцукрову – із слаборозвиненим пергаментним шаром та цукрову, або спаржеву, у бобах якої немає пергаментного шару. До квасолі овочевої відносяться цукрові та напівцукрові сорти, у яких в їжу використовують незрілі плоди (боби-лопатки).

Користь квасолі беззаперечна, адже вона є однією із десяти найкорисніших для здоров'я людини продуктів. У ній є практично всі мінерали, кислоти, каротин, вітаміни групи В, С, РР, К, безліч макро- і мікроелементів, зокрема, калій, кальцій, фосфор, мідь, цинк, залізо, сірка, кобальт, марганець.